

Spoznajte motivácie humanitárnych dobrovoľníkov pred odchodom na misiu

Slovensko sa zapojilo do programu vysielania humanitárnych dobrovoľníkov a dobrovoľníčok pod hlavičkou „EU Aid volunteers“, a tak bude môcť už o pár týždňov vyslať prvých ľudí na svoju „misiu“ do krajín, ktoré postihla humanitárna kríza. Ich motivácie a očakávania od dobrovoľníckeho pobytu sú rôzne, preto musí byť vysielajúca organizácia pripravená na všetko.

Dobrovoľníci a dobrovoľníčky vykonávajú svoju „prácu“ zadarmo z mnohých pohnútok a dôvodov. Chcú získať vedomosti alebo rozvíjať zručnosti, túžia urobiť niečo pre spoločnosť, ale aj nadväzovať vzťahy. Humanitárnymi dobrovoľníkmi nie sú bezradní či osamelí mladí ľudia bez skúseností. Sú nimi často skúsení komunitní lídri, zdravotníci, pedagógovia, programátori, manažéri v produktívnom veku. Skrátka ktokoľvek, kto má potrebu robiť niečo, čo vedie ku spoločenskej zmene a zmierneniu chudoby. Hoci tisíce kilometrov od domoviny. Naša solidarita s blížnymi v núdzi na odľahlých kontinentoch je dnes potrebná viac ako kedykoľvek predtým. Inak nás čoskoro v Európe dobehnú problémy, ktoré zatiaľ sužujú post-konfliktné a nízko-príjmové krajiny.

Budovanie kapacít u humanitárnych neziskoviek

Práve riešeniu humanitárnych kríz sa prostredníctvom prípravy a vysielania ľudí do terénu venuje európska dobrovoľnícka iniciatíva *EU Aid Volunteers*, ktorej súčasťou je aj organizácia ADRA Slovensko vďaka projektu HVM (Humanitarian Volunteering Management). ADRA spolu so Slovenskou katolíckou charitou a tromi desiatkami ďalších humanitárnych a rozvojových mimovládnych organizácií je členkou Platformy MVRO. Veľká časť z nich doteraz vysielala do rozvojových krajín dobrovoľníkov a dobrovoľníčky. Vďaka podpore zo strany EÚ a ich dobrovoľníckej iniciatívy *EU Aid Volunteers*, možno teraz vyslať junior a senior dobrovoľníkov a dobrovoľníčky aj do oblastí postihnutých prírodnou katastrofou či spoločenským konfliktom. Vyžaduje si to však iný typ manažmentu.

Na čo nám je motivácia

Motivácia ľudí napovedá, prečo vykonávajú svoju prácu, naplňajú ciele organizácie či dokonca napredujú vo svojom výkone. Keď správne pochopíme príčiny motivácie a ako ju ovplyvňovať, vieme zefektívniť vedenie ľudí aj ich potenciál. Kvalita odvedeného výkonu sa môže líšiť od toho, či človeka motivujú vnútorné alebo

vonkajšie dôvody. Podstatou vnútornej motivácie je, že nás v práci niečo zaujíma alebo je nám to príjemné, vonkajšia motivácia zase odkazuje na vykonávanie niečoho, čo vedie k jednoznačným výsledkom. Pri vzdelávaní a učení sa nových vecí je dôležitá vnútorná motivácia.

Motívy a očakávania pred misiou

Motív ako príčina určitého správania človeka individualizuje jeho prežívanie, dáva mu psychologický zmysel. Motívy kandidátov pred misiu, by sme mali preto dobre poznať. Ich pobyt je totiž náročnejší. Idú do regiónu, kde sú obmedzené dodávky bezpečnej a pitnej vody, elektriny, jedla, bezpečia a pohodlia atď. Sú vysielaní do miest, kde prebieha humanitárna kríza kvôli zemetraseniu, tajfúnu, povodňam, zosuvom pôdy, extrémnemu suchu či vojnovému konfliktu alebo občianskej vojny.

Najčastejšie motívy a očakávania dobrovoľníkov sú podľa dostupných výskumov pocit sebanaplnenia a zmysluplnosti obete, láska k blížnemu, milosrdenstvo, pocit užitočnosti a potrebnosti, sociálne kontakty, skúsenosti, citové a vedomostné obohatenie, možnosť vykonávať v spoločnosti zmeny, ale i objavenie v sebe novej skrytej dimenzie.

Kandidáti by mali uviesť všetky potrebné informácie v motivačných listoch. Ak mimovládna organizácia dobre pozná motivačné potreby, môže zabezpečiť účinné umiestnenie nových ľudí. Manažment humanitárneho dobrovoľníctva tkvie v poznaní motívov všetkých zúčastnených – dobrovoľníka, vysielajúcej aj prijímajúcej organizácie. Pomáha to udržať spokojnosť ľudí, ako aj predchádzať konfliktom.

Stáž a orientácia v organizácii

Často sa zo strany vysielajúcej organizácie podceňuje proces orientácie a predvýjazdovej stáže, ktorý by mal zabezpečiť riaditeľ organizácie či dobrovoľnícky koordinátor v pozícii mentora. Výhody sú pritom jasné: prenos poznatkov, zvýšenie dôvery v organizáciu, nadšenia dobrovoľníka, vyhneme sa budúcim problémom. Počas stáže môže dobrovoľník viac spoznať humanitárne programy, projekty organizácie, ujasniť si vlastné očakávania aj obavy, naplň práce, pravidlá, postupy hodnotenia, a oboznámiť sa aj s bezpečnostnými rizikami, manuálom či núdzovými postupmi.

Patologické motívy

Dobrovoľník musí následky a traumy z ozbrojeného konfliktu, hladomoru či prírodnej katastrofy u domácich na misii zmiernovať a liečiť, nie využiť vo svoj osobný a nečestný prospech. Preto je dôležité sa motiváciám a očakávaniám, ako aj obavám vyslaných mladých ľudí, venovať pred odchodom na misiu. Práve oni budú totiž ako Ambasadóri EÚ pod záštitou EU Aid volunteers iniciatívy pomáhať riešiť situáciu tisícok núdzných ľudí v post-konfliktných oblastiach. Aké patologické motívy teda môže mať adept na humanitárneho dobrovoľníka? Patrí tu súcit vedúci k degradácii klienta, resp. prijímateľa pomoci, tiež môže ísť o službu prameniaku z pocitu povinnosti, morálneho záväzku, túžbu obetovať sa, tzv. sebazničujúci typ človeka – samaritána. Patologické je i osobné nešťastie, s ktorým si uchádzač nevie dať rady. Radiť tu možno aj osamelosť a z nej prameniaku túžbu po priateľstve, pocit vlastnej dôležitosti, nedostatok sebaúcty a s tým spojená túžba stretnúť ešte „úbohejších“, ale aj túžba ovládať iných a uplatňovať svoj vplyv.

Vyhnuť sa voluntourism-u

Niekedy sa dobrovoľníctvo (v angličtine *volunteering*) zamieňa s pojmom *voluntourism* (akýsi dobrovoľnícky turizmus za biedou do exotiky). Do voluntourismu je takmer vždy zapojená skupina idealistických a privilegovaných cestujúcich, ktorí majú výrazne odlišný socio-ekonomický status, ako tí, ktorým pomáhajú, či slúžia. Často vstupujú do lokálnych komunit s malým alebo žiadnym pochopením histórie, kultúry a spôsobu života miestnych. Majú potrebu len znižovať chudobu. Tento fenomén, žiaľ, hrozí aj u humanitárneho dobrovoľníctva, keďže budúci *EU Aid volunteers* budú vysielaní do regiónov, kde je najviac očividná chudoba v dôsledku prírodného nešťastia či ľuďmi zapríčineného konfliktu.

Ako zvýšiť motiváciu

Predvýjazdová príprava humanitárnych dobrovoľníkov má významné miesto v manažmente dobrovoľníctva (nielen v rámci HVM projektu, ktorého je ADRA Slovensko súčasťou). Získané vedomosti a zručnosti nadobudnuté ešte na Slovensku počas stáže, orientáciu vo vysielajúcej mimovládke a predvýjazdové školenie, mladí ľudia bezpochyby využijú aj v teréne. V rámci dobrovoľníckej iniciatívy *EU Aid volunteers* ide o niekoľko povinných prípravných modulov, napríklad: princípy a priority humanitárnej pomoci, medzinárodné humanitárne právo, fungovanie Európskej únie a jej inštitúcií, jej konkrétne aktivity a intervencie vo svete, manažovanie osobnej bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (vrátane psychologickú prvej pomoci pri strese alebo vyhorení), projektový manažment, medzikultúrne učenie, zásady o humanitárnej problematike v médiách, plus otestovanie vedomostí v simulovanom cvičení. Ak chce dobrovoľnícky koordinátor efektívne viesť a motivovať ľudí, musí poznať motivačný proces, dešifrovať v práci motívy, hodnoty, záujmy, aj individuálne potreby týchto ľudí. Musí dbať o to, aby každá úloha bola dokončená a aby hodnotenie dobrovoľníckeho výkonu zodpovedalo vopred stanoveným kritériám. Všetko to musí byť zdokumentované a vyslaný mladý človek to musí spoznať ešte pred výjazdom do rozvojovej krajiny. Mentor nesmie zabudnúť dobrovoľníka aktívne počúvať, podporovať v činnosti a pomáhať mu pri riešení problémov, pričom vždy je priestor pre spätnú väzbu a pochvalu.

Boba Markovič Baluchová

foto: ADRA tím

Projekt HVM (Humanitarian Volunteering Management) sa realizuje vďaka finančnej podpore Európskej Únie v rámci „EU Aid Volunteers“ dobrovoľníckej iniciatívy.

Opýtali sme sa našich dobrovoľníkov

Lucia Jantošovičová, dobrovoľníčka SKCH v Rwande:
„Som dobrovoľníčka, pretože verím v tú starú gýčovú frázu, že to podstatné sa nedá vyvážiť peniazmi. A že mám ten dar slobody a slobodnej vôle. Prečo ho teda nevyužiť, aspoň občas, pre čosi za hranicou môjho komfortu? Iba tak. Lebo môžem. A chcem.“

Manželia Štenclovci, dobrovoľníci SKCH v Rwande:
„K dobrovoľníctvu nás oboch priťahla vnútorná túžba. Chceli sme sa službou poďakovať Bohu za všetky dary, ktoré my bez zásluhy máme, no iní mať nemusia.“